

‘Onder de Boschboom’

‘Verboden’ Bosschenaren

Jheronimus Bosch is ‘in’ en voortaan icoon van Lifestyle, made in Duketown. Jheroproducts for ever yours presenteert Jherolight schemerlampen, Jheroshare en Jherofox koppen, serviesgoed, tassen, loungekussens en kleden. Jheronight mannenondergoed en bijbehorende lingerielijn zijn aanstaande. Het kan niet meer op nu ook de citymarketeer Bosch in beeld heeft.

Toch was hij bijna 300 jaar een bijna ‘verboden’ kunstenaar in zijn stad. In 1629 verdwenen zijn panelen uit de Sint-Jan. In het ‘protestantse’ ’s-Hertogenbosch vergaapte nog slechts de elite zich in het geniep aan de ‘verboden’ kunstenaar. Na 1700 werd kunst uit de donkere middeleeuwen niet meer gepreimd. Pas na 1850 kwam Bosch weer een beetje in beeld. De Middeleeuwen mochten weer en katholiek zijn was niet langer erg.

De les: de mensen kijken door de bril van hun tijd en voorkeuren naar het verleden. Dan blijf je dus mensen over het hoofd zien. Neem Jacob Moleschott (1822-1893), geboren Bosschenaar.

Wetenschappers uit Nederland en Italië roemen hem vandaag als ‘een van de zeer grote zonen van ’s-Hertogenbosch’.

Moleschott was een groot wetenschapper (polemiseerde en correspondeerde met Charles Darwin), een heel belangrijke filosoof, geneeskundige, vroege vrouwenemancipator, vroege bestrijder van het anti-semitisme, senator in Italië, fysioloog, voedingsdeskundige en grondlegger van de neurologie. In 1935, bij het 750-jarig bestaan van de stad, bepleitte de vrije geest, de Deurnese schilder-arts, Hendrik Wiegersma een oproep om de welhaast ‘verboden’ Moleschott te eren. Maar het Bossche roomse establishment was er nog niet aan toe.

Vandaag is er dan de plaquette die herinnert aan zijn geboortehuis. Een stap in de goede richting.

Maar we blijven vergeten. Wat te zeggen van Christiaan Cornelissen (1864-1942)? Hij werd geboren in de Clarastraat en doorliep de roemrijke Bossche rijkskweekschool. Christiaan werd onderwijzer en voorman van het ontlukend socialisme. Hij pleitte als eerste voor georganiseerde vakbonden, samenwerkend in een vakcentrale, onafhankelijk van politieke partijen.

Cornelissen groeide uit tot een autoriteit in de internationale, vooral Latijns-Europese arbeidersbeweging. In de jaren dertig adviseerde hij de Spaanse vakbonden in hun strijd tegen Franco. Maar katholiek ’s-Hertogenbosch bewonderde generalísimo Franco als de ‘kordate strijder tegen het communisme’. Cornelissen was in zijn geboortestad ‘verboden’. En dat bleef zo.

Dat overkwam eerder de 16^e eeuwse ‘kettters’, verspreiders van het ‘nieuwe geloof’, het protestantisme. Joost Gerrits die Lepperszoon was er zo een, speldenmaker van beroep.

Op 3 juli 1533 werd hij op de Markt, op de donderdag voor de Bossche kermis, met de bijl onthoofd. Het was de eerste onthoofding in ’s-Hertogenbosch. Joost had een hagepreek bijgewoond tussen Vught en Herlaar. Hij zou ook getwijfeld hebben aan de heiligheid van Maria en de betekenis van het H. Sacrament. Vlak voor zijn dood knielde hij en riep naar het volk: ‘Ik heb nooit gezegd dat mijn vrouw net zo goed was als Maria omdat mijn vrouw velen en Maria maar één kind gebaar heeft’. Het wordt tijd dat in het ontzuilde ’s-Hertogenbosch Joost Gerrits die Lepperszoon zijn standbeeldje krijgt, bijvoorbeeld naast het beoogde Mariakapelletje en de Waterput op de Markt. Dat wordt dan pas echt een historische sensatie.

Frans van Gaal

‘Onder De Boschboom’ is een rubriek van cultuurhistorische aard, die haar columnisten een podium biedt om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Reacties? Stuur uw email naar: onderdeboschboom@kringvrienden.nl

www.fransvangaal.nl